

Esej o typografii

Ondřej Kahánek

Bakalářská práce
2012

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav reklamní fotografie a grafiky

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Ondřej KAHÁNEK
Osobní číslo: K09434
Studijní program: B 8206 Výtvarná umění
Studijní obor: Multimedia a design – Grafický design

Téma práce: Autorské písmo

Zásady pro vypracování:

Rozsah teoretické práce minimálně 25 stran + přílohy, odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané celouniverzitní šablony viz Směrnice rektora č. 15/2010) ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků elektronické podoby práce a 1 výtisk graficky zpracované bakalářské práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část:

Esej o motivaci, principech a způsobech realizace

2. Praktická část:

Autorské písmo, digitalizace a vytvoření fontu

Dále na samostatném nosiči CD-ROM odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškeré knihovnické a jiné fondy s literaturou na území ČR, SK, EU, webové stránky vztahující se k tématu, odborné časopisy a další literatura po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Tomáš Brousil**

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2012**

Ve Zlíně dne 1. března 2012

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.

děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop

ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně15. 3. 2012.....

Ondřej Kahánek

.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užíje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V bakalářské práci popisuji svoji motivaci a cestu k typografii. Dále se pak zaobírám její tvorbou obecně a jejím praktikováním v běžném životě. Polemizuji nad správnostmi jejího používání.

Klíčová slova:

Typografie, písmo, font, škola, logo

ABSTRACT

My bachelors thesis depicts my path to typography and my motivation to work with it. Further in my work I concentrate on typological creation in general and its practical use in everyday life. I also argue about the correctness of its use.

Keywords:

Typography, type, font, school, logo

Chtěl bych poděkovat mému vedoucímu práce panu Tomáši Brousilovi za jeho čas, ochotu a trpělivost pomáhat mi při tvorbě projektu. Dále pak škole a vedoucím ateliéru, kteří mi poskytli prostor k mému tvůrčímu rozvoji.

„Hlavně ať je to čitelné, vše ostatní je vedlejší.“

František Štorm

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 MÁ CESTA K TYPOGRAFII.....	10
1.1 PŘEDVYSOKOŠKOLSKÁ LÉTA	10
1.2 VYSOKOŠKOLSKÁ LÉTA	12
1.2.1 První projekt.....	12
1.2.2 Seznámení se s písmem.....	13
1.2.3 BĀRSHOCICĀHOKOLĀVEK.....	13
1.2.4 Supr plakoř.....	15
1.2.5 Workshop	17
1.2.6 Stáž v Praze	18
2 PĀSMO KOLEM MĚ	22
2.1 DENNĀ NABĀDKA	26
2.2.1 SnĀdanĚ.....	26
2.2.1 Svačina ě. 1	28
2.2.1 Oběd	29
2.2.1 Svačina ě. 2	30
2.2.1 Veěeře	31
2.2.1 Třeřniěka na dortu.....	32
2.2 SNY	32
ZĀVĚR	34
II PRAKTICKĀ ČĀST.....	35
3 TRENDY ROMA	36
3.1 PROĀ VYPADĀ JAK VYPADĀ.....	38
3.2 STRUĀNĀ ZĀVĚR	38
SEZNAM POUŹITĚ LITERATURY	39
SEZNAM OBRĀZKŬ.....	40

ÚVOD

Typografie je nedílnou součástí našeho dnešního života. Bez typografie bychom nejspíš uhořeli při požáru v budově, často by docházelo ke střetu obou pohlaví na toaletách, řidiči by nedbali na rychlost, děti by neměly před spaním pohádku, vaše babičky by si nepřečetly s kým momentálně kdo randí, a dokonce byste ani nevěděli, co jíte nebo jakou bankovkou platíte. Dá se říci, že typografie je nutný komunikační prvek, bez kterého již v dnešní době člověk nemůže existovat. Toto je ale právě ten problém, že písmo obecně je bráno jako každodenní rutina. Nikoho nezajímá, jak vzniká, že jde vlastně v počátcích o umělecké dílo s jasným cílem, nad kterým tráví hrstka bláznů týdny, měsíce, ba i roky času, abyste si mohli přečíst noviny. Písmo je vnímáno tak, že prostě je.

Existuje však pár lidí, pro které jsou výstupy typografie nejen komunikačním prostředkem, ale právě oním uměleckým dílem. Jsou to lidé většinou uměleckého zaměření, hlavně především grafičtí designéři a polygrafové. Kupodivu přibývá zájemců i v marketingové oblasti reklamy, pro něž je písmo důležitým komunikačním prvkem.

Touto esejí bych vás rád seznámil s typografií očima začínajícího grafického designéra a typografa v prenatální fázi a na konci bych vám rád představil svůj první pokus o autorskou abecedu. Předem se omlouvám za možné slangové výrazy, které jsou důležitou dorozumivací součástí odborného vyjadřování.

Přeji příjemnou četbu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MOJE CESTA K TYPOGRAFII

Nebyla to žádná procházka růžovým sadem, zvláště pak na vysoké škole, kde jsem musel začít opravdu něco dělat. Musel jsem si zvyknout, že ne každá mnou vykonaná práce bude mít pozitivní ohlasy a že moje projekty budou vystaveny širšímu okruhu kritiky. Doma mi každý všechno samozřejmě pochválil, a tak při první srážce s nesouhlasem mi nebylo zrovna do zpěvu. To k tomu ale patří, bez toho bych se neposouval dopředu a zabředl bych do stojatých vod stereotypu a nudy.

V cestě mi hodně pomohli a stále pomáhají mí spolužáci. Je důležité mít vedle sebe dílo někoho jiného k porovnání a vzít si z jeho práce nebo názoru ponaučení, ať už pozitivní či negativní. Stali se z nás všech během studia dobří kamarádi, nebojíme se navzájem si poradit a posíláme si své práce vzájemně k posouzení. Podle mě je vždy lepší zeptat se na názor i někoho jiného, než si libovat v narcismu. Ten někdo vám totiž může pomoci zamyslet se nad problémem úplně jinak, přijít s jinou, novou myšlenkou a vy si z toho pak můžete vybrat to dobré. Nebo taky ne. Tím se vaše dílo zase posouvá dopředu.

Z mého hlediska je důležité sledovat aktuální dění v mém oboru, a to jak u nás, tak i ve světě. Nejlépe k tomu samozřejmě slouží internet. Třeba vás konkurence donutí zkusit si udělat něco doposud vámi neprobádaného a úplně změnit úhel pohledu. Nebo vás to třeba jenom nakopne a snažíte se odlišit od ostatních a utvářet si svůj originální rukopis. A nebo si jenom něco vezmete z toho, co vás zaujme, a snažíte se to udělat po svém a lépe. Myslel jsem občas sledovat, protože když na takových stránkách visíte celé dny, tak vám přijde, že už všechno bylo vymyšleno, několikrát předěláno a že se všechno opakuje, a taky že není už možnost vymyslet to jinak. Pak jste deprimováni a máte chuť se na všechno vykašlat.

Ale není to jenom o neustálém učení se a řemeslu. Je to samozřejmě celou tou omáčkou kolem studijního a osobního života. Každý kdo si tím už prošel nebo prochází, ví, o čem mluvím, tak to shrnu do jedné věty. Sex, drogy a serif vede!

1.1 Předvysokoškolská léta

Že jsem byl obdařen nějakým uměleckým citěním, bylo všem jasné už od mých dětských let. Využívala toho nejvíce moje rodina, které jsem musel na Vánoce kreslit obrázky, a babička se jimi chlubila na povinných dámských posezeních u odpolední kávičky. Sama tomu moc nerozuměla, natož její kamarádky, ale vystavovala mé výtvořky a já byl šikovný vnouček, jakého by si přáli mít všichni. Chodil jsem do výtvarky do Základní umělecké

školy v Kopřivnici od první třídy. Na gymnáziu někdy v tercii se ve mně probudila puberta, a to hned v plné své síle a já s kreslením sekl. Nějak mě začala bavit chemie, možná to bylo těmi pokusy s kyselinou máselnou a zvlhčovačem vzduchu a já chtěl jít na medicínu. Za rok, když přibylo vzorečků a učení, mě to rychle přešlo. Na vyšším stupni gymnázia jsme si měli zvolit povinný předmět, trochu jsem zaváhal a zvolil si výtvarnou výchovu. Byla to nakonec dobrá volba. Zjistil jsem, že mi to ještě pořád vlastně jde a začalo mě to zase bavit. Taky jsem učinil důležité rozhodnutí vrátit se na Základní uměleckou školu a zdokonalovat se pod profesionálním vedením pana Zdeňka Babince. Zatím to všechno bylo jenom o kreslení, malbě a linorytu. První věc, při které jsem zjistil, že existují takové obory, jako je grafický design a typografie, byla soutěž o vytvoření novoročenky pro naše gymnázium. Samozřejmě, že jsem zvolil techniku kresby, bylo ale potřeba použít i nějaké písmo, vymyslet layout, použít myšlenku. Vzpomínám si, že jsem otevřel psací program, napsal si potřebný text, nazvěšoval ho, vytiskl a přes okno překreslil. Kupodivu jsem soutěž vyhrál a mohl si jít za stokorunovou odměnu koupit „marsku“ a pivo. Stal jsem se na týden školní celebritou. Ten rok jsem se přes známosti taky dostal k mé první opravdové zakázce. Náhodou to bylo opět novoroční přání pro město Příbor. Už jsem byl samozřejmě zkušený odborník na „PFka“, tak nebyl žádný problém. Hlavní motiv jsem udělal akvarelem, ale bylo potřeba použít digitalizované písmo a tady nastal velký problém. Otevřel jsem základní grafický program, nesmím ho tady jmenovat, tak jenom zmíním, že se mu říká „garážovej“ a k mému akvarelu vybíral písmo. Vůbec jsem neměl tušení, jaké písmo bude vhodné, ani jaká velikost, tučnost či umístění. Hrozně mě ale bavilo si s tím hrát, hýbat a přišel jsem na to, že program umí i jiné věci. Začalo mě to bavit a já se víc a víc ponořoval do grafického a typografického světa. Začal jsem se zajímat o plakáty, časopisy, loga, obaly cédéček a sám je vytvářet.

Začalo se blížit ukončení středoškolského studia a bylo třeba se rozhodnout, co dál. Rozhodl jsem se zkusit uměleckou vysokou školu. Na přijímací zkoušky jsem se neučil vůbec, o to pilněji jsem se věnoval tvoření portfolia. Nakonec mě přijali na Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně, obor Grafický design. Zde se naplno začala rozvíjet má cesta grafického designéra a laického typografa. Tímto bych chtěl také poděkovat již zmíněnému Zdeňku Babincovi, který mě dobře připravil na talentové zkoušky. Děkuji.

1.2 Vysokoškolská léta

Byl to skvělý pocit dostat se do úzkého výběru talentovaných lidí. Pomohlo mi k tomu trošku toho štěstíčka, jak by vám řekl každý správný fotbalista, ale bez toho by to nešlo. Můžete se snažit sebevíc, ale pokud nemáte v životě štěstí, tak to mnohdy stojí za starou bačkoru. Dostal jsem se na obor, který se stal mým koníčkem, a v současné době, když se naskytne příležitost, také placenou prací. Myslím si, že je to ta nejlepší možná varianta, která se vám může stát. Spousta mých kamarádů studuje školy, které je nebaví, dělají to třeba jenom kvůli svým rodičům a v budoucnu se tomu oboru vlastně vůbec nechtějí věnovat. Ano, stává se často, že třeba vystudovaný makrobiolog vede betonářskou firmu, ale je to už většinou starší člověk, který to ze začátku rozhodně neplánoval. Navíc by mi osobně vadilo být třeba jenom jedním z tisíce. Nikdo vás nezná, nikdo se o vás nezajímá, jste jeden z mnoha. V mém oboru ví všichni všechno o všech, vznikají tam složité vztahy mezi jednotlivci, a to nejen mezi studenty, ale i mezi učiteli a žáky. Komunikace mezi kantorem a studentem v takové situaci funguje mnohem lépe. A neplatí to pouze pro jednu školu. Obory nebo jednotlivé ateliéry jsou v podstatě propojeny, ať už více či méně, mezi sebou po celé republice. Týká se to především kantorů, kterých v branži není mnoho, a tak se většinou znají osobně. Pokud chtějí studenti, aby se o nich také vědělo, musí začít své práce prezentovat na různých soutěžích nebo výstavách, snažit se prorazit v časopisech, prostě začít nosit kůži na trh.

1.2.1 První projekt

Vzpomínám si na svůj první vypracovaný úkol v ateliéru. Byl to inzerát na sebe sama, který obsahoval pár řádek textu. Texty jsem vysázal bez použití diakritiky a interpunkčních znamének a myslel si, jak to nebude strašně „cool“. Dostal jsem děsně vynadáno od vedoucího ateliéru, tiše se styděl a záviděl spolužákům, kteří byli pochváleni. Byl jsem donucen háčky a čárky dodělat a práce se nakonec přece jen setkala s kladným ohodnocením. Při pohledu zpět na tento projekt ale nechápu, že mě s ním nevyrazili. Stál z mého současného pohledu pěkně za houby, ale nějak začínal každý, od něčeho jsem se musel odpíchnout. S tím mým zpětným probíráním si vlastních věcí je u mě poněkud problém v tom, že jeden den něco udělám a druhý den bych to nejráději zahodil do koše. Uklidňuje mě ale, že v tom nejsem sám. Tím pádem nedokážu dělat věci moc dopředu, zato vím, že ze sebe vychrlím mnohem víc pod tlakem a v časové tísní. Grafičtí designéři jsou jako citróny.

Nejvíc z nich dostanete, když je pořádně zmáčknete. Na druhou stranu to vůbec neprospívá žaludku, očím, nervům a zádům. Polituju se, mám to těžký.

1.2.2 Seznámení se s písmem

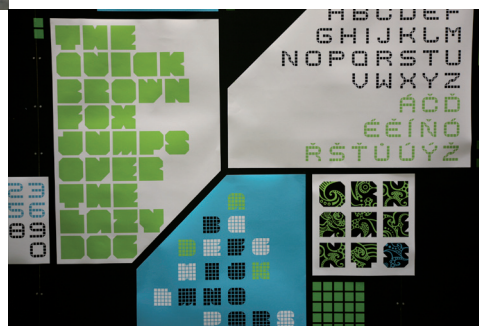
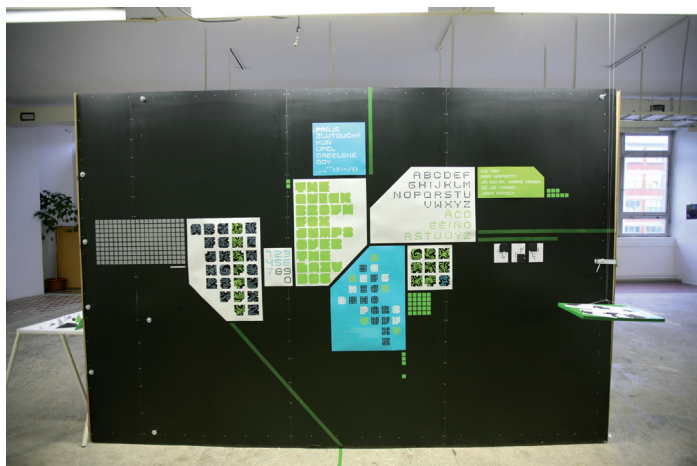
V prvním ročníku na vysoké škole jsme měli všichni jako povinný předmět Písmo. Učila nás a stále učí paní M. A. Lenka Baroňová. Paní Baroňová studovala grafiku na SUPŠ v Uherském Hradišti a plakátovou tvorbu, knižní kulturu a písmo na VŠUP v Praze. Žije v Otrokovicích, a tak to má do Zlína, co by kamenem dohodil. Věnuje se převážně grafickému designu a kaligrafii, ale také ilustruje knihy. Má za sebou spoustu výstav kaligrafických plakátů a organizací výstav zaměřených na typografii a grafický design. S manželem spolupracovala při tvorbě ostatkových schránek českých králů v Anežském klášteře v Praze.

Hodně jsem se na tento předmět těšil. Myslel jsem si, že budeme kreslit písma a digitalizovat je. Realita byla ale úplně jiná. Otevřeli jsme si Typografický manuál a začali se učit klasifikace písmových znaků, měrné systémy, typy písma a podobně. V praktické části výuky jsme měli vytvořit mé oblíbené novoročenky nebo plakáty na písmo, které najdeme v ulicích. Byl jsem trochu zklamaný, ale to jsem ještě netušil jaké ovoce to přinese. Dál a dál jsme v ročníku pokračovali ve studiu manuálu a zkoušeli si hrát s kompozicí písma v kruhu nebo řešit rozpaly mezi verzálkami římské antikvy. Nějak mě písmo přestávalo bavit a soustředil jsem se spíše na grafický design. Vůbec jsem ale netušil, že se podvědomě v mých pracích projevují týdny studia Typografického manuálu. Že si dávám pozor na jednoznakovky na konci řádku, na řádkový proklad, na správné tvary časů a dat, že začínám mluvit divným jazykem a brát písmo stále víc jako samostatný grafický prvek. Opravdu jsem začal používat písmo jako jednu z hlavních částí mých projektů. *„Nejlepší vstupenkou do blázince by byla snaha o sjednocení typografických pojmů, pokud možno celosvětově. Teoretik, který by se tohoto úkolu ujal, by musel žít snad tisíce let, s přihlédnutím k prostému faktu, že více než polovina lidstva vůbec nepoužívá latinku.“* [1] Podle mě je velice důležité nejprve znát úplné základy písma, než si s ním začnete hrát, používat jej, ti nejodvážnější vytvářet a ti nejzkušenější ho různě ničit a deformovat.

1.2.3 BÁRSHOCIČOHOKÓLVEK

Bárshocičohokólvěk byla výstava prací studentů ateliéru grafického designu z hodin písma. Vernisáž se konala někdy v květnu předminulého roku. Starší ročníky vystavovaly své

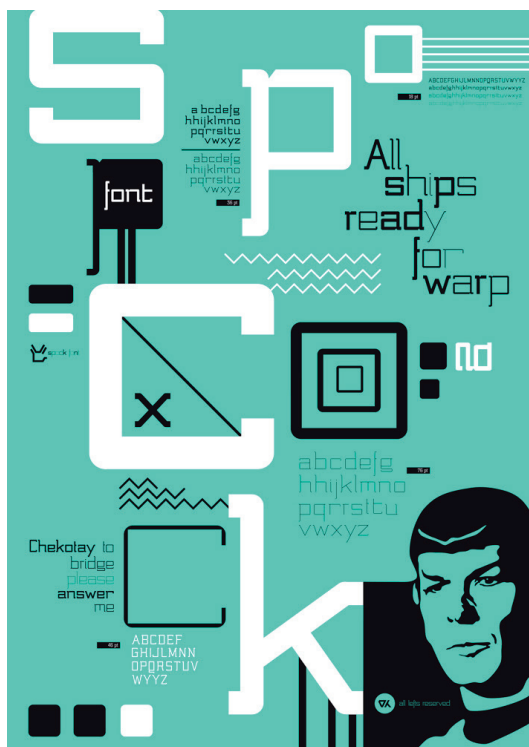
autorské abecedy (byl zde snad ale jenom jeden případ digitalizovaného fontu) a my mladší jsme se mohli připojit se svými hledanými abecedami v přírodě nebo písmu v kruhu. Viděl jsem už nějaké návrhy starších spolužáků, kteří tvořili písmena při workshopu s Tomášem Brousem. Bylo mi samozřejmě trapné tam něco takového, jako je písmo v kruhu, vůbec davit, a tak jsem si zkusil vytvořit svoje první písmo. O tvorbě písma jsem vůbec nic nevěděl. Typografický manuál bohužel návod, jak jej vytvořit, neobsahoval. Mé dílo se jmenovalo Moje první písmo a k písmu mělo teda hodně daleko. Spíš se jednalo o nějaké tvary, připomínající litery. Litery byly konstruovány do čtverce a při ubírání některých částí čtverce se tvořila jednotlivá písmena. Měl jsem k tomu vytvořenou ještě jakoby alternativu, něco jako light řez. Vznikla k tomu i značně pofiderní diakritika. Udělal jsem pár plakátů, které dohromady tvořily kompozici na stěně. Teď už vím, že to byl krok vedle, ale byl jsem na výstavě jediný prvák s vlastní abecedou a zjistil jsem, že mě to hračkování si s písmeny baví. Písmo jsem pak dokonce použil při projektu redizajnu Pražské vodky, a tak, aniž by to bylo záměrem, spojilo se příjemné s užitečným.

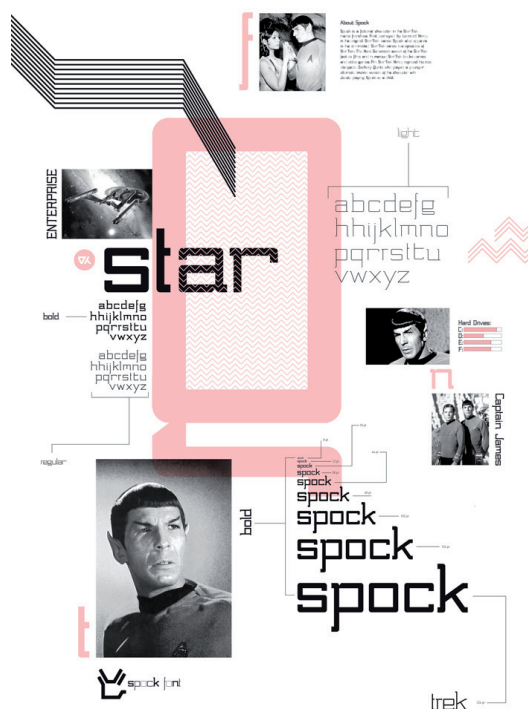
Obr. 1 – Moje první písmo

1.2.4 Supr plakoš

Ve druhém ročníku nás všichni vyučující už moc dobře znali a věděli o našich povahách, stylu práce a postupech vše. Začali nám více dávat volnou ruku v tvorbě, protože věděli, že některým z nás už nemusejí ukazovat cestu, a nechávali nás se pomalu rozvíjet po svém. O prázdninách u mě vzniklo pár náčrtků písmenek a chtěl jsem přes semestr na nich dále pracovat pod dozorem paní Baroňové. Byl mi z její strany k tomu dán prostor a já mohl přes celý semestr volně navrhovat. Měl jsem rozjeté dva projekty. Jeden byl pro kamaráda, který pořádá celorepublikové srazy sci-fi bláznů, a mělo to být písmo, které by se používalo převážně na plakátech conů nebo jiných klubových akcí. Písmo se jmenuje Spock podle známé postavy z filmů a seriálu Star Trek. Spock je opět konstruovaný do čtverce, v mínuskách a do obdélníku ve verzálkách. Písmo má tři řezy, které se při psaní náhodně mění, a tak text působí rozechvěle. To samozřejmě vypovídá něco o tom, jak špatné to celé je. Nakonec nedošlo k realizaci a já si maximálně mohl udělat nějaké „supr plakoše“ pro sebe. Teď vám tady pěkně lžu, protože to celé byly jenom sny a vize, písmo zdigitalizované nebylo a ani nikdy nebude. Texty jsem vyskládal ručně.

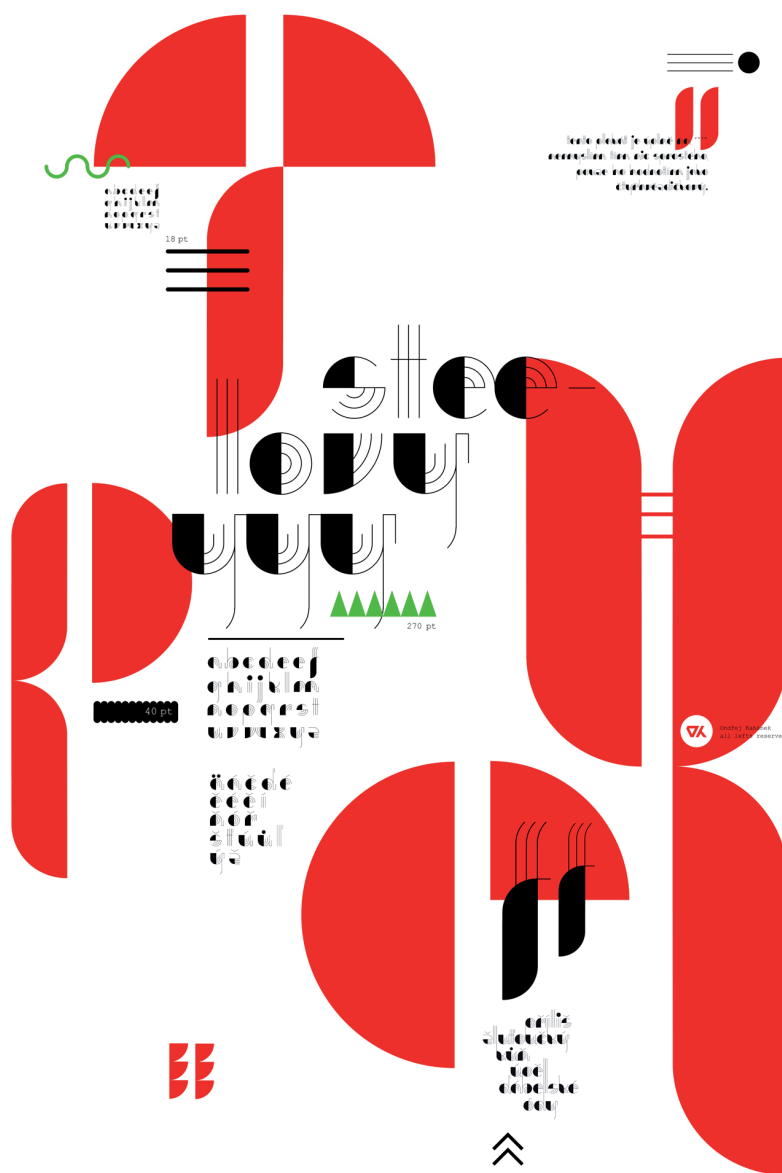
Obr. 2 – Spock plakát č. 1

Obr. 3 – Spock plakát č. 2

Druhé písmo se jmenuje Steelovy type. Inspiraci pro toto písmo jsem bral u pana Solpery. Původní myšlenkou bylo, že z písma udělám jenom pár plakátů a tím to hasne. Napsal jsem jím po slovech pod sebe známé pangramy, a tím jak je písmo konstruované z jedné části pomocí linek, jsem jednotlivé litery mezi sebou propojil. Tím vznikla zajímavá kompozice na plakátech, což bylo mým cílem, avšak opět celkem nečitelná. Jednotlivé znaky obsahovaly, dalo by se říci, serify, které se napojovaly mezi jednotlivými literami, a tím určovaly jejich vzdálenost. Píšu to v minulém čase, protože po návštěvě ateliéru písma na VŠUP v Praze se to malinko pozměnilo.

Typograficky jsem se tedy opět moc neposunul, ale za plakáty, které vznikly, si dodnes stojím.

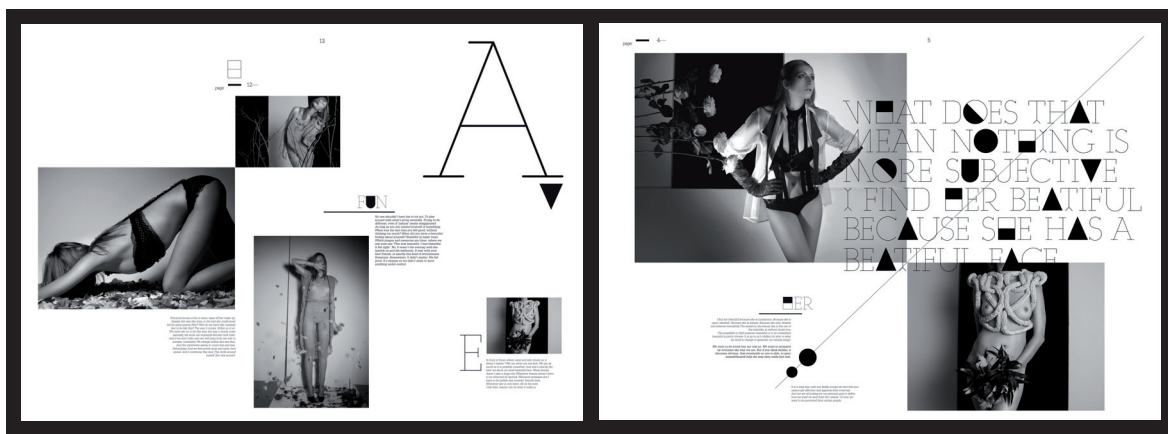
Obr. 4 – Steelovy type plakát

1.2.5 Workshop

Někdy ke konci zimního semestru ve druháku se za námi přijel podívat bývalý student grafického designu ve Zlíně Tomáš Nedoma. Tomáš byl pozván, aby zájemce o písmo naučil digitalizovat font. Zájemci měli nejdříve předložit své skici, popřípadě během workshopu nějaké vytvořit. Já byl bezpochyby ten druhý případ. Vzal jsem si do rukou knihu *Krásné písmo* a začal listovat. Nemusel jsem listovat zas až tak daleko, protože hned na obalu knihy jsou natištěny litery písma písem římské kapitály. Řekl jsem si, že bych ji mohl překreslit do nějaké dnešní trendy podoby. Jelikož jsem celý workshop jenom čmáral tužkou, k digitalizaci vůbec nedošlo. Doma jsem si potom dokreslil zbytek liter ve verzálkách a snažil se je překreslit do počítače. Tomášovi jsem to poté posílal a ten mi pomohl s tím malinko pohnout. Nechtěl jsem ho moc otravovat, a tak pokus o moderní redesign římské kapitály byl pro mě dočasně hotov.

„Čistá římská kapitála, matka veškerých dnešních antikvových versálek, se ve své ortodoxně konstruované formě nedá použít na nic jiného než na pomníky nějakých významných, státem podporovaných a povinně adorovaných veličin.“ [1]

V ateliéru jsme následně dostali semestrální úkol vytvořit módní časopis. Měli jsme se spojit s lidmi z oboru Fotografie, kteří nafotili nějakou tu módu a potom vytvořit layout a vlastně celý časopis. Hned jsem si padl do oka se slovenskou fotografkou Ivankou Osuskou, která byla ve Zlíně na fotografii na stáži. Můj první koncept časopisu nestál za nic. Pak jsem si ale vzpomněl na svoji předělávku kapitály a udělal druhý koncept s použitím mého písma. Ten se nakonec dočkal i pozitivních ohlasů na internetu.

Obr. 5 – Módní časopis

1.2.6 Stáž v Praze

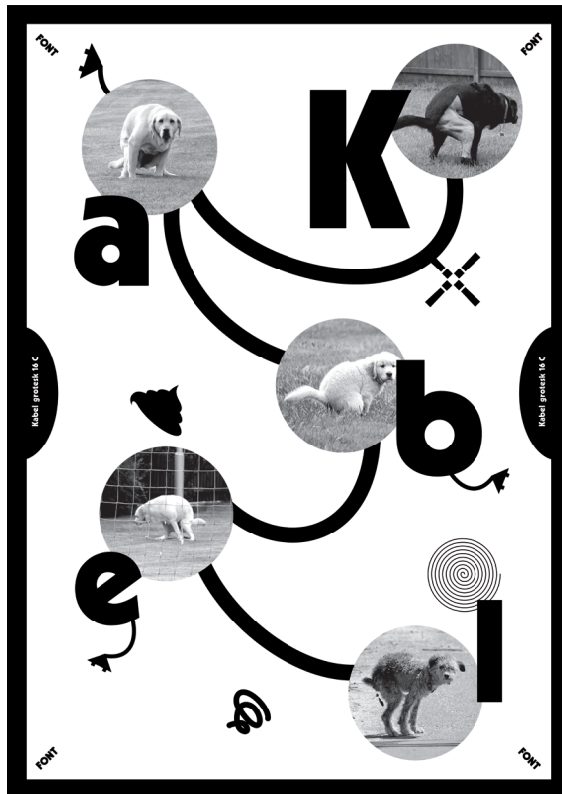
Jéžiž, to byly nervy. Vzpomínám si, jak jsem jel žádat o stáž do ateliéru tvorby písma a typografie na VŠUP. Připravoval jsem se na to celý letní semestr v druháku ve Zlíně. Upravoval jsem své stávající pokusy o písma, plakáty, časopisy, a udělal tak výběr těch dvou let strávených na vysoké škole. Při čekání na konzultace padla krabička cigaret, kopl jsem do sebe nějakého toho panáka a více než jednou se dostavil na toalety. Po konzultaci s panem Karlem Halounem, Tomášem Brousilem a Lubošem Drtinou se na mě usmálo štěstí. Kývli na mou žádost o stáž.

Tak jsem teda dostal zelenou a celý zimní semestr ve třetáku strávil u nich v ateliéru. Hned na začátku jsem si uvědomil asi největší odlišnost mezi tímto ateliérem a ateliérem ve Zlíně, která spočívala v počtu studentů. Celkový počet studentů je na písmu v Praze ve všech ročnících jen o něco vyšší než ve Zlíně v jednom ročníku. Je to samozřejmě způsobeno odlišnými dotacemi a povely shůry z ministerstva. Kantoři ze Zlína by s tím taky rádi něco udělali, ale bohužel mají v tomto směru červenou. Další věc je, že všichni studenti, nehledě na ročník, pracují většinou na stejném zadání. Fajn je to v tom, že prváci se můžou něco naučit od starších ročníků a občas naopak a mají mezi sebou srovnání. Kdyby se ve Zlíně sešlo padesát lidí na tři kantory a všichni by chtěli konzultovat, strávili by u toho všichni tak tři dny a ateliér by se musel přejmenovat na pavilón opic. Hrozně mě baví taky parta studentů v ateliéru tvorby písma a typografie. Dá se říci, že každého tvorba je úplně odlišná, ale vlastně tvoří dohromady jeden celek. Všechno se k sobě hodí a zapadá do sebe a vždycky poznám, že jde o práci někoho z tohoto at'asu.

První úkol byl světlou výjimkou, protože na něm dělali jenom stážisti, erasmáci a prváci. Měli jsme jít do knihařské dílny na škole a ze starých sazečských kas si vybrat nějaké písmo v dřevěných kuželkách. Některé litery písmových rodin byly za ta léta, co se to tam válí, poztráceny, a tak naším úkolem bylo chybějící litery, popřípadě číslice, interpunkci a diakritiku dodělat. Kuželku jsem držel poprvé v ruce a koukal na ni jako tele na nová vrata. Věděl jsem o ní z typo manuálu, že se jedná o pojem ze sazby, kde jsou tiskové znaky písmen tvořeny odlitky z písmoviny. Taky mi to něco říkalo v souvislosti s vynálezcem knihtisku Johannesem Genfleischem zvaným Gutenbergem, který vynalezl výrobní postup využívající k tisku pohyblivých znaků.

Byla to zajímavá zkušenost, protože nic takového jsem nikdy nedělal. Výstupem měla být kompletní abeceda s číslicemi a znaky, prezentovaná na plakátech a v brožurách. Dodělané

litery jsme měli nejlépe vyrýt do lina a nalepit na dřevěný kvádr, a tím vyrobit kuželku. Mohli jsme poté taky využít starého dobrého knihařského lisu a pomocí kuželek a nanášené barvy vytisknout plakáty, které díky rozdílnému nanášení barvy a nerovnosti povrchu kuželky chytaly poškrábaný retro look.

Obr. 6 – Pismo Kabel plakát

Druhý ateliérový úkol byl pro mě taky hodně zajímavý. Měli jsme udělat paperback, kde si nás chtěli otestovat, jak jsme zběhlí v sazbě textu. Trochu se to učitelům vymklo z rukou, protože se začaly tvořit autorské knížky, každý si to pojal po svém, texty byly často sázeny na levý praporek, kde takřka nemůžete udělat chybu, ale když viděli naši velkou zaujatost, nechali nás tvořit. Naučil jsem se hodně o pravidlech knižní sazby, co je to patitul, jak se vůbec čísují stránky s jaká vazba se hodí k čemu. Vznikly zajímavé autorské knížky, paperbacky a spousta plakátů.

Obr. 7 – Paperback

Poslední úkol byl semestrální. Dodnes se za něj stydím. Úkolem bylo vytvořit poštovní známky s tématem „Česká úmrtí v roce 2011“. Znamky měly být celkem čtyři, měl být vytvořen také slavnostní arch a obálka prvního dne. Nechci to více rozebírat, protože si myslím, že jsem předvedl svůj nejhorší výkon na stáži, a tak není moc o čem mluvit.

Teď to vypadá, jakoby se tam vlastně vůbec netvořila žádná písma nebo fonty. Tak tomu ale není, já jsem byl tak zaujatý úkoly, že k písmům, která jsem měl připravená, jsem se ani nedostal. Snad jen jednou jsem je donesl ukázat panu Brousilovi, který mi něco řekl k mému Steelovému typu a k moderní úpravě římské kapitály, kterou jsem později nazval Trendy Roma. Také mi poradil, abych si zbytek pokusů dobře uložil na disk, kde taky navždy zůstanou. Prváci měli podobný problém a všichni taky dělali jenom na zadaných úkolech. To se ale netýkalo studentů starších ročníků, kteří průběžně konzultovali a pracovali na svých fontech a do toho tvořili paperbacky a známky. Rozhodně nebyl prostor na to se flákat. Abych to shrnul, je to takový ateliér tvorby písma a typografie s rozšířenou výukou grafického designu.

Ten půlrok nebo chcete-li semestr, utekl opravdu rychle. Naučil jsem se spoustu užitečných věcí a vznikly tam z mé strany jedny z mých nejlepších prozatímních projektů. Na konci jsem požádal pana Brousila, jestli bychom během dalšího semestru, který už jsem musel trávit zase ve Zlíně, mohli zapracovat na mých písmech. Souhlasil a souhlasil i s mým návrhem udělat z něj vedoucího mé bakalářské práce a z Trendy Romy počátek zajímavé rodiny mého prvního opravdového fontu.

2 PÍSMO KOLEM MĚ

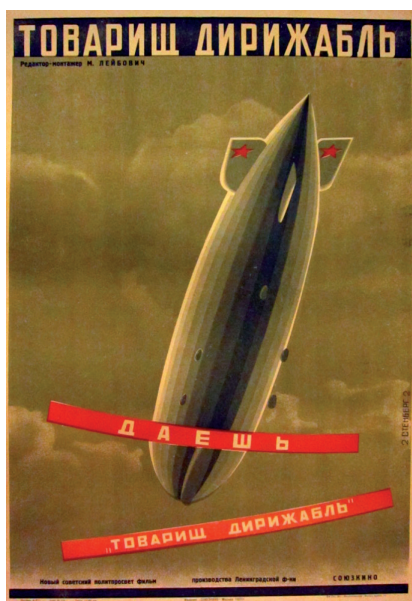
Dnes už nemalujeme pomocí zvířecí krve a uhlíků na jeskynní stěny mamuty, které jsme ulovili. Ani pomocí hieroglyfu, který vypadá jako pták, se nikomu nesnažíme říct, že jsme někde byli. Ani nemusíme na někoho čekat, až nám přeloží do češtiny evangelia a už vůbec nepotřebujeme sjednocovat říši římskou. Dnes například potřebujeme jen zhruba čtyři sta druhů písem, abychom třeba na zeď krásné historické budovy nastříkali „FUCK“. Písmo v dnešní době už nemá takovou hodnotu jako na jeho počátcích, kdy bylo opravdu uměleckým dílem a jeho uživateli byli lidé vzdělaní, což byli především duchovní a šlechta. Postupem času se potřeba psaného slova zvyšovala, což vedlo ke zjednodušení kresby písma, a tím usnadnění čitelnosti. To bylo způsobeno zejména tím, že objem předávaných informací neustále narůstal. Vznikaly první písmolijeecké dílny, které už v návrzích svých písem neutilovaly „otisk“ ručně psaného písma, ale začaly vycházet z římské antikvy. Toto období se dá považovat za vznik moderní typografie.

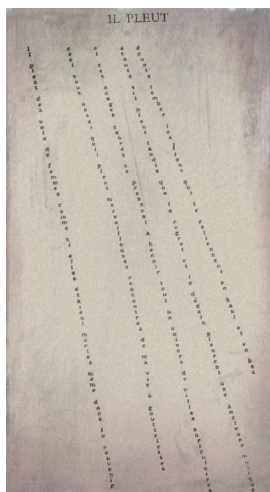
Obr. 8 – Německá tiskárna v 17. století

Mnohé z tehdy pracně vytvořených pravidel mají platnost i v současné době. Postupem času, kdy všeobecná gramotnost rostla, přestala být znalost četby vnímána jako výsada elity, a zároveň tak docházelo k posunu vnímání písma jako v podstatě každodenní součásti života nejširších mas obyvatelstva. Do popředí vystoupila potřeba maximální čitelnosti jednotlivých znaků. Estetická hodnota měla v maximální možné míře podporovat praktické využití. V průběhu devatenáctého a dvacátého století a příchodem nových uměleckých, revolučních směrů, se typografie dostala do středu zájmu díky rozvoji plakátové tvorby. Toulouse-Lautrec tvořil své plakáty v pochybných podnicích Paříže. Alfons Mucha dělal

totéž, avšak ne snad na vyšší umělecké, ale formální úrovni. V Rusku vznikaly hlasité a avantgardní plakáty jako na běžícím pásu.

Obr. 9 – Ruská avangarda, plakáty

Obr. 10 – Prší, G. Apollinaire

Při rozmachu reklamy a časopisů přišly nové myšlenky a následně nové typografické koncepty. Byly i případy, kdy básníci umocňovali své básně pomocí typografie. Tak se znovu ukázalo, že typografie nemusí být jen užitečná, ale i estetická. Během války zažila typografie svůj největší propad a hned po ní, po příchodu nových technologií, automobilek a firem znovu svůj růst obnovila. Hlavně v období funkcionalismu a v éře počítačové sazby. [2]

„Je třeba pracovat pro život, ne pro paláce, kostely, hřbitovy a muzea (...). Musíme tvořit mezi lidmi, pro lidi a s lidmi; pryč s kláštery, institucemi, ateliéry, dílnami, pracovnyami a ostrovy! (...) Uvědomění, experimentování (...) Cíl, konstrukce, technika a matematika, to jsou sourozenci umění naší doby.“ [3]

Typografie se stala nástrojem. Koncem dvacátého a začátkem dvacátého prvního století všeobecná úroveň typografie úplně upadla. Grafické a sázecí programy byly „zdarma“ k sehnání, a tak se dostaly do nepovolaných rukou výtvarně nenadaných lidí. Typickým příkladem tohoto úpadku je písmo vytvořené firmou Microsoft, Comic Sans. Písmo vycházelo z ručně psaných bublin komiksů a mělo sloužit jako jeho digitalizovaná verze. Stalo se velice populárním a díky tomu začalo přibývat případů jeho nevhodného používání, což bylo skoro každé. Laická veřejnost jej začala považovat za demonstraci své schopnosti používat správné typy písma. „*Je veselé a píšu veselou věc.*“ a „*Nevím, jaké písmo použít. Comic Sans se mi líbí a občas ho použiju, tak proč ne.*“ [4] Naštěstí se v dnešní době právě díky internetu doneslo i veřejnosti, že tohle písmo není příliš vhodné používat a to tak, že takřka nikde. Sneslo se na něj postupem času tolik kritiky od odborníků, že se dnes považuje za písmo „prokleté“.

Obr. 11 – Comic Sans

„*Comic Sans může v některých souvislostech posloužit lépe, než abeceda skvostná. Chce to jen přesně vědět, co jeho prostřednictvím chceme vyjádřit.*“ [Karel Haloun]

Od konce dvacátého století se s typografií začalo různě experimentovat a typografie ztratila opodstatnění. Různé její deformace, pokroucení a mučení zapříčinily její nečitelnost. Ovšem tato deformovaná písma se poměrně dobře uchytila na trhu a začala se používat v různých časopisech, obalech cédéček, gramofonových desek a na plakátech. Neztratil se však smysl typografie.

Obr. 12 – Deformace písma

Posledních pět let je příkladem toho, že se abecedy stávají jenom grafickými prvky a obrazy. Je s nimi nešetřně zacházeno a tím se ničí jejich podstata a práce zkušených typografů se ztrácí vniveč. Spoustu typografických výstřelků si podle mě můžou dovolit zase a jenom zkušení typografové a je k tomu zapotřebí dlouhého studia a zasvěcení svého života především typografii.

Naštěstí mezi námi ještě žijí takoví typografové, kteří se snaží bojovat s tímto úpadkem. Vracejí typografii její hlavní opodstatnění a tím je čitelnost. Navrhují firmám, časopisům a knihám rodiny písem, aby zabránili vytváření oněch zvrhlostí a používání nekvalitních písem, často špatně „dočeštěných“. Bohužel jejich fonty se objevují jen zřídkakdy, protože lidí se zájmem o kvalitní písmo je stále málo. Každý si raději zadarmo použije nekvalitní Times nebo Arial a je mu to jedno.

„Malíř je dodnes vnímán jako vyšší kasta než typograf, a je to docela pochopitelné.“ [1]

Doufám, že v budoucnu se kvalitní typografie bude šířit nejen v úzce spojených oborech, ale i na trhu a mezi laickými uživateli. Pak se možná budou moci všichni typografové spokojeně válet a s úsměvem na rtech umřít.

2.1 Denní nabídka

V této kapitole bych vás rád seznámil s tím, kde všude se člověk během dne setká s typografií jako nedílnou součástí grafického designu. Že některé firmy kašlou na svůj vzhled, a tím odrazují zákazníky a jiné firmy si nechávají tvořit kvalitní loga a ke své korporátní identitě i kvalitní písma. Budu se vám to snažit popsat z mého pohledu, protože s jistou deformací se na věci dívám trochu jinak než laik. Lidé se na mě často koukají divně, když sahám na plakáty na ulicích, vybírám si mléko podle obalu a ne podle kvality, a než si v restauraci objednáím jídlo, samozřejmě předtím zkritizuju celý jídelní lístek.

2.1.1 Snídaně

Zubní pasta a kartáček je první věc, na kterou každé ráno narážím. Pasty jsou typickým příkladem, že loga firem můžou fungovat taky bez značky a vystihnout je může samotný název tvořený pouze fontem. Značka Lacalut mě se svým artdeco písmem v logu moc nebaví. Takové písmo je spíš vhodné pro plakáty, určené ke čtení z větší vzdálenosti. Navíc nevyvolává ve mně pocit, že budu mít po jednom použití zdravé zuby navždy. Taky ústní voda Listerine se svou volbou černého tučného grotesku, podobného Helvetice a s nepochopitelně zvedlým dříkem u „L“, mi nedává naději čistého chrupu a dechu. Obecně stomatologická oddělení se snaží dávat najevo svou profesionalitu a serióznost. Často také volí patková písma, jako je oblíbený Times New Roman. [5]

Obr. 13 – Lacalut, logo

Po vyčištění zubů bezpochyby přichází snídaně a k tomu nějaké to čtení časopisu. Mým jedním z nejoblíbenějších je časopis Reflex. Líbí se mi nejen jeho logo, jehož autorem je Aleš Najbrt, a celkový layout, ale také použité písmo. To se jmenuje Vafle, jeho autorem je Marek Pistora, který jej nakreslil původně pro časopis Živel. Nyní Vafle díky pomoci Suit-case Type Foundry obsahuje velkou rodinu doplněnou o spousty atraktivních řezů.

Blindy
classic
CONDENSED
Egyptienne
Extended & Mono
① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩
Scratch / Shadow
SMALL CAPS, Stencil and Tape

Obr. 14 – Font Vafle

Rozhodně je potřeba se před odchodem do školy kouknout na zprávy na internetu, „čeknout“ maily a „fíbíčko“. Internetové stránky často používají typizovaná písma přístupná všem uživatelům. Většina z nich však není vhodná ke čtení na obrazovce díky tenkým tahům, například zakončení serifů, které si nerozumí s malým počtem bodů na palec některých obrazovek. Jedna písmolijna se s tím ale rozhodla něco dělat a dala se do práce a já se těším na její „internetové“ fonty.

2.1.2 Svačina č. 1

Pitný režim je potřeba dodržovat během celého dne, i při cestě do školy a jeden půllitr krásně vychlazené Coca-Coly potěší nejen mě. Základní podoba loga Coca-Coly je vytvořena Spencerian scriptem. Toto písmo bylo vyvinuto v devatenáctém století v Americe a bylo považováno za dominantu ručně psaného písma. Coca-Cola si své ručně psané logo drží dodnes a od prapůvodní verze doznalo jen pár drobných estetických změn. [6]

„Coca Cola je jednou z nejčastěji faceliftovaných slavných značek. Jsou to drobné tvarové úpravy, které ji zachovávají "tradiční tvář", ale zároveň ji "spřátelují" s dobovým vnímáním tvarové čistoty. Nejradiálnějším vstupem bylo před časem zvlněné podtržení nápisu.“ [Karel Haloun]

Logo Coca-Coly se dnes považuje za fenomén a patří mezi jedno z nejdražších na světě. Bez jeho barvitě historie a popularity, by až tak dobré ale nebylo.

Obr. 15 – Coca-Cola, logo

Často se do školy dopravuji vlakem, a tak na většině vlakových zastávek pozoruji stojící nákladní vagóny s označením ČD Cargo. *„Základním písmem společnosti ČD Cargo je ČD Fedra. Písmo bylo navrženo typografem Peterem Bilakem výlučně pro potřeby naší společnosti. Vyznačuje se snadnou čitelností, dynamikou a nadčasovým charakterem. Základní písmo společnosti je přednostně používáno vždy při vytváření prezentačních a komunikačních materiálů (inzerátů, letáků, brožur, plakátů apod.). Pouze u aplikací, kde se z objektivních důvodů pracuje s doplňkovými písmi, tomu tak není. Doplňkovým písmem společnosti ČD Cargo je Times New Roman, které je určeno pro běžnou práci na PC. Druhým doplňkovým písmem společnosti ČD Cargo je Arial a používá se u elektronických aplikací, jako jsou například texty elektronické zprávy nebo www stránky.“* [7]

2.1.3 Oběd

Často s kluky sejdeme jenom jedno patro na univerzitě a jsme v kantýně, kde na typografii narazím jen na světelných tabulích s denní nabídkou menu. Ovšem někdy máme chuť a peníze na to se rozšoupnout a zajdeme si na „menýčko“ do zlínských restaurací nebo „fášťfůďů“. Při vybírání jídla se mnohdy ale nestačím divit. Odpouštím smrad a chyby v češtině čínským restauracím i volby barev textu na pozadí, které často dohromady způsobují interferenci, a zhoršují tak čitelnost. Neodpustím však chyby v našem krásném jazyce českým restauracím. A je toho víc. Většina restaurací má pocit, že když zvolí na obal desek svých menu levnou koženku a zlacenou ražbu většinou za použití nějakého scriptu, pozdvihne tím prestiž své restaurace. Opak je ale pravdou. Taková kombinace písma a stylu se používá snad jen na ručně tesané náhrobní kameny a na vazbu bakalářských a diplomových prací. Při otevření samotného menu to nebývá o nic lepší. Často se používají populární Comic Sans či Times New Roman. Kompozice textu bývá chaotická, a tak mnohdy ani nevíte, co kolik stojí. Vyskytují se zde chyby v psaní korunových částek i v gramáži jednotlivých jídel. Bohužel tato typografická pravidla asi nikdo lidi nenaučí vnímat a neupozorní je na to. Vždy se tím budou zabývat jenom lidé z oboru. Vidáme taky denní nabídky a nabídky různých akcí na stolech restauračních podniků. Ty nejspíš dělají vždy umývači nádobí. Jak se říká: „Když nevíš, sázej na střed.“ A tím se taky všichni řídí. Použijí osm druhů písma, protože to bude vypadat „designově“ a udělají tak chaos v tom, co se zdá být poměrně jednoduché.

Znám ale pár restaurací a také hospod, pro které dokonce vznikla autorská písma. Příkladem je písmo Pivo, které navrhl František Štorm pro jeden pivovar z jeho domoviny. *„Písmo Pivo tvoří firemní styl pivovaru, kde se vaří pivo takové jakosti, že po něm každý dostane obrovskou tvůrčí sílu. Spojení typografie a piva je odjakživa přirozeným jevem v českém grafickém design. (...) Písmo toto je inspirováno pestrým tvaroslovím pivovarského řemesla.“* [1]

2.1.4 Svačina č. 2

Nemám rád pravidelné vybírání pošty při cestě domů ze školy a přímo nesnáším ty letáky, které tam nacházím. Akční letáky jsou noční můrou nejen pro typografy a grafiky, ale i pro samotné zákazníky. Osobně už jsem dávno rezignoval na to, abych vůbec letáky ze schránky četl. Nejen, že jsou všechny vizuálně naprosto příšerné, se spoustou chyb, ale navíc se v nich člověk mnohdy ani nevyzná. První problém pochopitelně vzniká u zadavatele, který chce mít svůj název obchodu přes půl stránky a zvýhodněné ceny obrovskými číslicemi, posazenými nejlépe přes celou fotku produktu. Je to noční můra pro grafika a o to víc pro typografa, když vidí směs deseti písem na jednom místě a ještě k tomu deformovaných. To, co vidíme doma v našich schránkách, snad opravdu dělají uklízečky samotných obchodů.

Obr. 16 – Leták, Čeky

Obr. 17 – Leták, Albert

Každou sobotu, snad už od mého narození, nacházím ve schránce noviny Mladé Fronty Dnes. První, co pokaždé upoutá mou pozornost, je velké červené logo „Dnes“ a jeho trestuhodné zpracování. Je vidět, že na něm bohužel nepracoval žádný typograf nebo grafik. A jestli ano, zasloužil by pěkný výprask. První, čeho si můžete všimnout, je litera „S“, jejíž zaoblené tahy nepřesahují učáří ostatních liter, a tak působí malým dojmem. Docela záhadou mi je spodní serif u písmene „D“, který se už jinde neobjevuje. „D“ i tak vypadá

jako z jiné abecedy. Pod logem se nachází datum, které má před a za spojovníkem mezeru, což je také velká chyba. Nehledě na to, že tam má být pomlčka.

Otevření schránky může ale být i příjemné, když tam co dva měsíce najdete první grafický časopis Font.

Obr. 18 – MF DNES, logo

2.1.5 Večeře

Stává se zvykem v naší rodině, že někdo pozdě večer dostane na něco chuť, a pokud to otevírací doba marketů dovolí, jde si koupit něco na zub. Pokaždé se to teda stává mě.

Polotovary a čínské polévky. Mocná směs čínských znaků a různých nekvalitních písem stažených z internetu, která se může líbit snad jen konceptualistům hledajících v chaosu krásu. O trochu lépe jsou na tom konzervy, třeba od firmy Heinz. Ta nabízí něco málo přes pět tisíc sedm set výrobků a u všech se snaží zachovat svůj retro styl, zavedený od konce devatenáctého století. Konzervy a lahve byly i inspirací pro umělce, kterými například byli Andy Warhol či Orla Walsh. Andy je ale spíš proslulý svojí plechovkou Campbell's soup, jež je ikonou pop-artové éry. Mimochodem z doslechu vím, že její obsah je skoro nepoživatelný. Chemické, nečerstvé pekařské výrobky zabalené v polypropylénových obalech, jejichž design vypovídají o kvalitě. Často se loga těchto firem objevují ve scriptu nebo grotesku. K těmto výrobkům se rozhodně hodí spíše script, který u vás navodí větší pocit chuti. Bohužel i některé tyto obaly tvoří typografové a grafici okresní úrovně. Vyjímkou je například docela slušný logotyp od Jakuba Wdowka pro prodejnu Paneria. [8]

Hrozně mě baví obaly mléčných výrobků společnosti Milkin. Když jsem poprvé viděl logotyp, mi to písmo něco připomínalo. Při bližším zkoumání v grafických programech jsem přišel na to, že se jedná o Myriad Pro v tučném řezu. Logotyp není nijak světoborný, spíš vlastně nudný, ale skvěle koresponduje s celou identitou firmy. „Ty krááááávo!“ Mají napsáno na bocích svých přepravních nákladních vozů. Myriad je známý hlavně díky používání jeho rodiny společností Apple.

2.1.6 Třešnička na dortu

Někdo říká, že je dobré si před spaním dát banán nebo sklenku mléka. Já, po celém dni koukání se na kriminální činy jakože typografů, grafických designérů a ilustrátorů, se potřebuju buď opít, a nebo si spravit chuť. Dělavám to většinou brouzdáním po typografických nebo grafických portálech či po různých portfoliích nebo blozích na internetu. Rád si taky čtu v odborných, kvalitních časopisech, jako je například zmiňovaný Font. Občas se jen tak koukám do Typokatalogu Františka Štorma a nebo se kochám ilustracemi Franka Millera. Těsně předtím, než usnu, si přeju, ať se mi zdá o pěkných holkách, krásném písmu a úžasném designu.

2.2 SNY

Probouzím se v ateliéru na gauči a na talíři mi Vojtěch Preissig celý potetovaný mými literami podává čerstvé rohlíky z obchodní sítě Kaufland, jež má právě nově zredizajnované logo. Polonahá slečna se mě ptá, jestli si přeju přečíst mnou redizajnovanou Mladou Frontu Dnes nebo noviny Sport od Františka Štorma. Já raději ale volím časopis vysázený Akademikou od Josefa Týfy. Uvedlo se v zákon, že časopisům a knihám musejí vyrábět písma pouze písmolijny. Po snídani si jdu vyčistit zuby na záchody označené trojúhelníkem nahoru. Kartáček mám z písmoviny a štětinky z recyklovaného plastu. Zubní pasta obsahuje třpytky malých písmenek. Po usmání se do zrcadla se ta písmenka po celé místnosti odrážejí. Mám žízeň. Existuje pouze Coca-Cola, pivo a čistá voda. Po mé úpravě Sencerian scriptu chutná Cola mnohem lépe. Jdu po chodbě školy a uklízečka se mě ptá, jestli už jsem viděl ten nový řez Helvetiky. Že se jí prý moc nezdaří ta napojení dřívku. „Ty Comic Sansi jeden!“ Volá na mě kamarád. Úplně vymizely vulgarismy jak jsem je doposud znal. Vycházím z budovy a kongresové centrum používá vybrané logo jednoho z našich studentů. Není jen promlčeno a schováno do šuplíku. Cestou na vlak za mnou utíká starosta města Zlín, jestli bych si nepřál předělat jeho stávající logo. Že mi do toho nebude mluvit a až

budu mít hotové tiskoviny, ať si rovnou dám na ofsetu pár kousků vytisknout. Na nádraží už čeká žlutý vlak, který mě dopraví bez čtyř přestupů až domů. Dokonce nemá v logu tři otazníky se slabou spací/osminou čtverčíku za textem. Po příjezdu si rád zajdu s mamkou na oběd. Existuje totiž nové vydání knihy z roku 1937, jak správně napsat menu. Jídelní lístek je přehledný, bez gramatických chyb a se správně napsanou peněžní hodnotou. Dokonce obsahuje jen deset jídel, která se po týdnu zaměňují. Poštovní schránku musím tak jako tak vybrat, ale dělám to s velkým potěšením. Jeden, nanejvýš dva typy písma a kvalitní fotografie od profesionálních fotografů či fotobank. Skvělé nekomerční dizajnové zpracování mě donutí jít nakoupit. Zpracovaná loga pekáren od vyučených kaligrafů mě velmi baví. Přikrývám se pod svoji typografickou peřinu z Ikea a těším se na další den, kdy budu moci poznat další nová a skvěle vytvořená písma. Crrr!

ZÁVĚR

Říkám si, jak naučit laickou veřejnost, aby více vnímala typografii a grafický design, jako ne snad nezbytnou, ale důležitou součást jejich vnímání světa. Jak je naučit poznat a rozlišit hezké od nehezkého. Bohužel vnímání umění je subjektivní a lidé mají často pocit, že rozumí všemu. Tvoří si loga a ostatní grafické náležitosti sami, protože proč by někomu za takovou práci platili? Jiní zákazníci se pletou grafikovi do řemesla, ten jim pak dělá jenom ruce a vlastně ho za to nemůžeme mnohdy obviňovat. „Náš zákazník–náš pán.“ říká se. Ale pletu se já snad do práce chirurgům, jestli by nebylo vhodné mi udělat ještě jeden steh navíc? Já se nepletu do práce ani holiči, protože přece on ví, jak mě má ostříhat. Zkuste holiči říct, aby vám ofinu posunul o pár centimetrů doleva, a když se vám to nebude líbit, aby ji dal zpátky tak, jak byla. Ani lidem z příbuzných oborů, jako je ilustrace, fotografie nebo architektura se do toho nepletu. Proč typografii a grafickému designu rozumí každý? I mezi povolánými ale existují lidi, kteří buď postrádají více talentu, málo na sobě pracují, nevěnují tomu tolik času, kolik by měli, nebo se ještě nenašli. Já jsem student, učím se a budu se učit celý život. Jdu si zatím nějakou cestou, která je mi příjemná, a snažím se naslouchat těm nejlepším a brát si z nich příklad. Pomalu se snažím protlačovat do povědomí alespoň lidem z oboru. I když to je vlastně to nejdůležitější, protože názor úplého laika mě moc nezajímá. Víím, že to bude chtít ještě hodně práce, abych si já mohl vybírat zákazníky, a ne oni mě.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 TRENDY ROMA

Obr. 19 – Trendy Roma, coming soon

Trendy Roma je název mého prvního autorského fontu, o jehož počátcích jste se mohli dočíst v teoretické části. Od té doby na něm bylo provedeno mnoho změn za odborného dohledu Tomáše Brousila. Písmo je zařazeno jako titulkové a je momentálně tvořeno verzálkami ve třech řezech v patkové i bezpatkové verzi. Obsahuje také tři alternativní řezy. Nechybějí samozřejmě číslice, česká diakritika a interpunkční znaménka. Font je plně digitalizován a bude volně ke stažení na mých webových stránkách.

Písmo prezentuji na plakátech, které spolu vzájemně korespondují. S celým konceptem bude také ladit nejen autorská verze tištěné teoretické bakalářské práce, ale i tato oficiální normovaná verze, s krásným červeným obalem z textílie, vázaná panem Petrem Droščínem. Nechybí ani brožury, které budou při obhajobách volně k rozebrání.

Na fontu se bude i po obhajobách stále pracovat. Mým cílem je dodělat minusky, přidat další řezy, slovenskou diakritiku a dodělat pokud možno co nejvíce interpunkčních znamének. Vznikne tak plnohodnotná rodina písma.

Obr. 20 – Trendy Roma, A0

3.1 Proč vypadá jak vypadá

Šířkové proporce jednotlivých liter jsou podobné římské kapitále. Geometrický charakter jednotlivých znaků je samozřejmě šetrně korigován, aby například kulaté „O“ nevypadalo jako kosočtverec. Tučnost jednotlivých řezů je definována jako light, regular a bold, a to v sansu i slabu. Litery „C“ a „G“ mají odlišné serify. Písmena „M“ a „W“ se natáčejí o stoosmdesát stupňů podle potřeby. Alternativní řezy jednotlivých liter se náhodně při sazbě textu zaměňují a způsobují tak nazaměnitelnou originalitu každého použití Trendy Roma.

3.2 Stručný závěr

„Tak ať ti to všechno vyjde, ať to všechno stihneš, ať to všechno vyemailuješ a vylitáš, ať to hezky napíšeš, ať se z toho nepokakáš, ať z toho tak moc nestresuješ a ať se ti daří, ať pak můžeme vypustit páru!“ [Aneta Krůpová]

Poprvé jsem si vyzkoušel co to je digitalizovat font. Došel jsem k závěru, že to rozhodně není práce pro lidi bez trpělivosti. Chybí mi také potřebná zkušenost, protože se musím nad některými úpravami dlouze zamýšlet. Trendy Roma už má objednano známý kopřivnický architekt Kamil Mrva, kterému právě tímto písmem budu sázet veškeré titulky v jeho připravovaném portfoliu.

Myslím si, že při veškeré tvůrčí činnosti je nejdůležitější výsledek, ne jeho teoretický základ, i když ten je samozřejmě také nezbytný. Za typografa, i začínajícího, hovoří jeho písmo.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [2] ŠTORM František, *Eseje o typografii*, Revolver Revue, Praha, 2008 ISBN 978-80-87037-15-7
- [2] DUSONG Jean-Luc, SIEGWARTOVÁ Fabienne, *Od olova k počítačům*, SVOJTKA a VAŠUT, Praha 8, 1997, ISBN 80-7180-296-4
- [3] KARGINOV German, *Rodčenko*, du Cheme, Paříž, 1977
- [4] <http://webzurnal.cz/webdesign/comic-sans-aneb-proc-se-od-neho-drzet-dal/>
- [5] FONT, č. 103, Kafka design, Praha
- [6] FONT, č. 77, Kafka design, Praha
- [7] <http://www.cd rail.cz/vts/CLANKY/vts27/2713.pdf>
- [8] FONT, č. 105, Kafka design, Praha

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Moje první písmo	str. 14
Obr. 2 – Spock plakát č. 1	str. 15
Obr. 3 – Spock plakát č. 2	str. 15
Obr. 4 – Steelovy type plakát	str. 16
Obr. 5 – Módní časopis	str. 17
Obr. 6 – Písmo Kabel plakát	str. 19
Obr. 7 – Paperback	str. 20
Obr. 8 – Německá tiskárna v 17. století	str. 22
Obr. 9 – Ruská avantgarda, plakáty	str. 23
Obr. 10 – Prší, G. Apollinaire	str. 23
Obr. 11 – Comic Sans	str. 24
Obr. 12 – Deformace písma	str. 25
Obr. 13 –Lacalut, logo	str. 26
Obr. 14 – Font Vafle	str. 27
Obr. 15 – Coca-Cola, logo	str. 28
Obr. 16 – Leták, Čeky	str. 30
Obr. 17 – Leták, Albert	str. 30
Obr. 18 – MF DNES, logo	str. 31
Obr. 19 – Trendy Roma, coming soon	str. 36
Obr. 20 – Trendy Roma, A0	str. 37